

Данилюк Ольга

Науковий керівник – Филипчук С.В., кандидат філологічних наук, доцент

ПРОБЛЕМАТИКА УТВЕРДЖЕННЯ ХРИСТИЯНСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ У СВИТОГЛЯД МОЛОДОЇ ЛЮДИНИ

У статті акцентується увага на чинниках, що впливають на формування світогляду сучасної молоді. Виокремимо сучасні виклики, з якими стикається молодь, які перешикоджують формуванню християнських цінностей.

Ключові слова: *світогляд, християнські цінності, молодь, церква, засоби масової інформації, суспільство, мораль.*

The article focuses on the factors that influence the formation of world today's youth. Allocate the current challenges faced by young people, which prevent the formation of Christian values.

Key words: *outlook, Christian values, youth, church, media, society, morality.*

У філософській літературі поняття «світогляд» розглядається як система найбільш загальних поглядів на людину і світ та стосунки між ними, життєве призначення людини. Окрім того, це поняття розглядають як форму суспільної самосвідомості людини, через яку вона сприймає, осмислює та оцінює навколишню дійсність як світ свого буття й діяльності, визначає і сприймає своє місце, призначення в ньому. «Коли ведемо мову про світогляди, маємо на увазі ідеї, останнє і все ціле в людині, тобто – суб'єктивно як переживання, зусилля, спосіб міркувань, а об'єктивно – як предметно сформований світ» [6, с. 13].

Світогляд людини є дуалістичним утворенням, адже, з одного боку, він розглядається як духовне утворення: повинен надавати людині не просто знання про закони сфер реальності, а знання з певною оцінкою та відношенням; предметом світогляду є відношення людини зі світом. Це є знання, але воно невизначене. З іншого ж боку, світогляд включає в себе інтелектуальні утворення: інтуїцію, життєві мотиви, віру та мету.

Структура світогляду включає три основні елементи: світовідчуття, яке може бути оптимістичним чи песимістичним; сві-

торозуміння, тобто картина світу; світосприйняття, що виступає як предметна реальність [2, с.45]. Світовідчуття – спосіб ствердження світогляду, світ і відношення людини до нього, що відтворюються в чуттєво-емоційній формі. Тобто це є переживання, оцінки, які звернені не до окремих явищ, а до світу в цілому та загальні позиції людини в ньому. Це є духовний стан людини, який визначає сприйняття світу, певну наявність чи активність. Світорозуміння постає як абстрактне мислення людини та її теоретичне пізнання. Світосприйняття розглядається як предметна реальність, що певним чином впорядкована й організована. На цьому рівні організації світогляду переважають знання, просторово-часові уявлення про світ, які, поєднуючись, утворюють цілісний образ світу. Слід зазначити, що це не є конкретним утворенням, щоб дати людині мотиви та орієнтири вибору в життєвих ситуаціях. Світогляд становить духовне ядро особистості, надаючи людині основу для її намірів та планів. Він подає також певні життєві смисли та цінності, на яких вибудовується поведінка людини, що переростає в життєву позицію.

Залежно від того, які саме цінності є першочерговими для людини, і вибудовується лінія її життєдіяльності. Тому варто докладати всіх зусиль задля того, щоб моральні цінності були основою виховання та життєвих прагнень молодих людей, адже саме вони постають для людини сенсоутворюючим фактором. І від того, яку роль у ціннісних орієнтаціях особистості займають саме християнські цінності, залежить її позиція, відношення до інших та поведінка в цілому.

У наш час, коли молодь дезорієнтована: до кінця не знає як їй рухатися в житті та до чого прагнути, коли пропаганда насилля та бездушності переважає над моральністю та вихованістю, як ніколи раніше потрібно наголошувати на тому, що, окрім відповідальності перед законом, за всі свої неморальні вчинки вона буде відповідати ще і перед Богом. Молодим людям потрібно зрозуміти те, що мало просто навчитися цінностям, треба їх практично втілювати в життя. Адже люди, які бачать сенс свого життя лише в матеріальних цінностях, держави не збудують [5, с.42]. Треба обґрунтувати нове світобачення людини, в якому всебічно розкривається необхідність безумовної переваги духовно-моральної сторони, на основі якої і формується особистість. Без такого неможливе культурно-інтелектуальне зростання [3, с.5].

Молоді потрібно шукати ідеал та заповнювати духовну порожнечу, а основою цього можуть стати тільки християнські цінності. Адже тільки вони приводять до гармонії в стосунках з іншими; до злагоди із власним сумлінням; гармонії з Богом та пропагують всеохоплюючу любов. Тільки християнство з самого свого початку мало на меті допомогти людині відкрити саму себе, зрозуміти своє призначення у світі та чинити в житті так, щоб отримати вічне життя.

Моральний ідеал, на який спирається релігія, має свої вагомі засоби виховання моральної доброчесності. Чуттєво цей взірєць досконалості – образ Боголюдини – служить джерелом моральної наснаги на свідоме активне утвердження добра. У випадку, коли молода людина керується християнськими цінностями, будь-які позаморальні міркування з боку особи відступають перед всевидячим оком Бога.

Проте у наш час молоді люди приймають цінності, далекі від християнських, адже суспільство пропагує зовсім інакший спосіб життя. Діє принцип «бери від життя все», відносини «ти мені – я тобі», це все підсилюється зниженням авторитету сім'ї, церкви, школи та ВНЗ як інститутів, що повинні були б пропагувати моральні цінності християнства. Окрім того, засоби масової інформації, як четверта влада суспільства, нав'язують ідеали розбещеності, насилля та споживацтва.

Усі ці фактори в їхній сукупності утворюють у свідомості молоді людини духовну порожнечу, яку вона згодом намагається заповнити далеко не моральними вчинками. Усі ці матеріальні, аморальні цінності, що активно пропагуються, породжують велику особистість, яка є частиною натовпу і не має власної думки й прагнень. Молоді не намагаються показувати життя нормальних благополучних сімей, пояснювати важливість вирішення конфліктів без застосування сили, наголошувати на тому, що інтимні стосунки повинні бути тільки в шлюбі і що вірність є найголовнішою умовою щасливого сімейного життя. Вчать зовсім іншому, відкинувши християнську мораль, намагаються «вбити» в голову те, що людина в праві робити все, що хоче, але водночас суспільство знімає з себе відповідальність щодо наслідків, які це спричинює.

Молоді люди живуть у світі, в якому «істина перетворюється на брехню, тому шукають розваг, а не творчого пізнання культури і розвитку особистості. Відбувається перетворення молоді

людини на невольного, не самостійного, самовпевненого індивіда» [4, с.201].

Вихованням молодих людей майже ніхто ґрунтовно й системно не займається. Основними суспільними інститутами, які займаються спрямуванням світоглядних уявлень молоді мали б виступати сім'я, церква та вищі навчальні заклади. Проте чи є так насправді? На превеликий жаль, нині, виховне значення сім'ї як традиційного осередку духовно-морального виховання різко зменшилось. Сім'я дедалі більше програє виховну конкуренцію телевізору, комп'ютеру та мобільному телефону. Чимало сімей є неповними, батьки розкидані по світу у пошуках заробітку, часто некомпетентні у вихованні дітей. Поширеним стає те, що авторитет батьківської влади сьогодні не спрацьовує – на зміну йому приходить авторитет особистості батьків. Але процес цей важкий, у першу чергу – для батьків. Діти нерідко мають більш високий рівень освіти, вони мають можливість проводити більшу частину вільного часу поза сім'єю. Цей час вони заповнюють заняттями серед своїх ровесників й далеко не завжди турбуються про схвалення способів проведення дозвілля батьками, заборони з боку батьків стають усе менш дієвими і реалізованими. І батьки забувають про найголовніше, що вони власним прикладом повинні показувати те, як треба ставитися до інших людей та яку систему цінностей вибудовувати, але приклад, який бачать сучасні діти – є часто далеким від моральності та вихованості.

За таких умов, сім'я здебільшого перекладає виховну функцію на школу та вищі навчальні заклади. Проте школа ставить перед собою завдання – надання знань, що є базовими для вступу у ВНЗ та, за можливості, допомога майбутнім абітурієнтам у виборі майбутньої професії. Щодо вищих навчальних закладів, то їх функціонування як соціальних інститутів здебільшого зосереджене лише на виконанні завдання з забезпечення кожного студента певним обсягом знань із чітко визначеного переліку навчальних дисциплін, у відповідності до державних стандартів якості освіти та оволодіння ним знань, що є необхідними для професійного працевлаштування. Між тим, духовним світом молоді людини: її цінностями, бажаннями, переживаннями мало хто цікавиться. Вищі навчальні заклади в Україні часто є корумпованими і не надають молодим людям не тільки виховних моментів, а й спричинюють розчарування в майбутньому та самому собі.

Церква також значно втратила свій виховний потенціал і не має такої ваги, як було раніше. Не зважаючи на те, що рівень релігійності в Україні високий, люди розчаровані в церкві як божественній інституції, яка може допомагати у вирішенні важливих проблем, зокрема – вихованні молодого покоління. Предстоятелі церков мають зрозуміти, що сучасних людей цікавлять не стільки догмати чи інші культові дії, скільки безпосередня участь церкви, громади, священнослужителя в їхньому житті та покращенні їх морального стану, вирішення повсякденних питань та проблем, формуванні християнських цінностей [7, с.261].

За таких умов молодим людям важко утворити цілісну картину світу та сформувані відношення до самого себе, оточуючих та налагодити спілкування з Богом. Адже суспільство пропагує зовсім не ті цінності, які можуть змінити життя людини на краще. Не можна відкинути той факт, що на світогляд молоді здійснюють вплив такі чинники, як зниження рівня суспільної моралі, вихованості та духовності. Особливо гостро постала ця проблема з бурхливим розвитком засобів масової інформації, які в своїх матеріалах пропагують аморальний спосіб життя. Християнські цінності часто вважають пережитками минулого, забуваючи про те, що тільки християнські приписи, що записані в Біблії, навіть через 2000 років залишаються актуальними.

Тому в справі формування світогляду молодої людини потрібно керуватися не модою, не вимогами держави, а словом Божим. Минають століття, змінюються суспільні умови, а природа людської душі лишається незмінною. Треба формувати переконання людини так, щоб вона могла встояти перед спокусами сучасного світу [1, с.7]. Батькам слід спілкуватися зі своїми дітьми, перейматися їхніми проблемами та переживаннями. З самого дитинства сім'я має прищеплювати дитині любов до Бога та почуття відповідальності не перед людьми, а перед Богом. Школа та вищі навчальні заклади теж мають допомогти молодій людині утвердитися в своїх переконаннях чи сприяти формуванню християнського ідеалу та сенсу життя.

Церкві варто влаштовувати людські суспільно-господарські відносини згідно з нормами християнської моралі та природної справедливості. Вона повинна пропагувати єдність морального та соціального, захист від взаємоворожнечі та унікальність кожної людської особистості.

У такій ситуації все більш актуальним стає виховання молоді на християнському віровченні та прищеплення їй християнських цінностей, що є незмінними вже протягом століть. Адже духовно-моральне становлення молоді на християнських принципах – це не тільки розвиток високогуманної, вільної та відповідальної особистості, а насамперед формування у неї системи самоусвідомлених духовно-моральних цінностей. Тому всі виховні інститути: сім'я, церква, школа, вищі навчальні заклади, засоби масової інформації повинні проводити злагоджену діяльність щодо впровадження норм християнства в життя сучасної молоді.

Список використаних джерел та літератури:

1. Архієпископ Рівненський та Острозький Серафим. Християнське виховання молоді: основні проблеми і завдання / Серафим Архієпископ Рівненський і Острозький // Матеріали Всеукраїнської конференції [Виховання молодого покоління на принципах християнської моралі в процесі духовного відродження України]. – Острог, 1997. – С. 6-10.
2. Гудінг Д. Людина та її світогляд: для чого ми живемо і яке наше місце у світі. Т.1/ Д.Гудінг, Д.Леннокс. – К.: Українське біблійне товариство, 2007. – 416 с.
3. Кремень В.Г. Трансформація особистості в освітньому просторі сучасної цивілізації/ В.Г. Кремень // Професійно-технічна освіта. – 2009. – №1. – С. 3-6.
4. Панченко М.С. НТП і духовно-моральне становлення молоді / М.С. Панченко // Наука. Релігія. Суспільство. – Донецьк, 2010. – №2. – С. 197-206.
5. Тимошук Н. Духовно-моральне становлення молоді в умовах особистісно орієнтованого виховання / Н.Тимошук // Духовно-творчий потенціал студентської молоді: психолого-педагогічні проблеми формування та реалізації: Матеріали 3 Всеукр. науково-метод. конф. – Рівне. РДГУ. – 2006. – С. 40-43.
6. Ясперс К. Психологія світоглядів /К.Ясперс; пер. з нім. О. Кислюка, Р.Осадчука. – 6-те вид. – К.: Юніверс, 2009. – 464 с.
7. Ятишук О. Релігійні цінності в українській освіті / О.Ятишук // Наука. Релігія. Суспільство. – Донецьк, 2006. – №1. – С. 259-262.